

محرومیت ۱۸ ساله کارگران فصلی از مزایای بیمه بیکاری

محمد جندقی

بر اساس آنچه که در قانون بیمه بیکاری آمده است، «بیکار» به فرد بیمه شده‌ای اطلاق می‌شود که بدون میل و اراده خود بیکار شده و آماده به کار باشد. همچنین بر اساس این قانون، چنانچه بیمه شده‌ای به علت تغییرات ساختار اقتصادی کارگاه مربوطه بیکار موقت شناخته شود و همچنین بیمه شدگانی که به علت حوادث غیر مترقبه مانند سیل، زلزله جنگ و آتش‌سوزی بیکار شوند، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری می‌شوند.

در سال ۷۹ سازمان تامین اجتماعی با صدور دستورالعملی به شماره ۱۰۴۲۸/۱۰۰۰ رسماً کارگران مشاغل غیر دائم، فصلی و پروژه‌ای که پس از اتمام کار یا پروژه، بیکار می‌شوند را از شمول دریافت مقرری بیمه بیکاری خارج کرد. بر اساس بند ۷ دستورالعمل مذکور «کارکنان شاغل در کارهای با ماهیت غیر دائمی مانند طرح‌ها، پروژه‌ها و پیمان‌ها، فعالیت‌های ساختمانی و عمرانی و... صرفاً در صورتی که بر اساس رأی مراجع حل اختلاف در اثنای کار شده باشند مشمول استفاده مقرری بیمه بیکاری خواهند بود».

طبق این بند، کارگران مشاغل غیر دائم و پروژه‌ای مانند سدسازی، راهسازی و... که بعد از یک بازه زمانی به سرانجام می‌رسند، پس از پایان پروژه نمی‌توانند بیمه بیکاری بگیرند. اما پس از شکایت شاکیان به دیوان عدالت اداری در خصوص استنکاف تامین اجتماعی از پرداخت مقرری بیمه بیکاری به این گروه از کارگران دیوان عدالت اداری با رد این شکایت اعلام کرد: بر اساس ماده ۲ قانون بیمه بیکاری بیکار فرد بیمه شده‌ای است که «بدون میل و اراده خود» از کار بیکار شود. بنابراین توجیه دیوان عدالت اداری کارگران مشاغل فصلی و غیر مستمر به دلیل اینکه در زمان آغاز به کار به زمان پایان پروژه و اتمام کار خود آگاهند بنابراین بیکاری آنها «بدون میل و اراده» تلقی نمی‌شود و نمی‌توانند از مقرری بیمه بیکاری استفاده کنند.

فرشاد مؤمنی، عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی طی سخنانی در مؤسسه دین و اقتصاد به «رزیابی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ از منظر ملاحظات سطح توسعه» پرداخت و تأکید کرد تا زمانی که مالیه دولت اصلاح نشود امکان برون‌رفت از تله نفتی وجود ندارد.

مؤمنی تأکید کرد محاسبه‌های مرکز پژوهش‌های مجلس نشان می‌دهد در صورت تن در دادن دولت به اصلاحات شفاف‌کننده نظام بودجه‌ریزی، اگر پیش‌بینی‌های آنها که البته ناکافی و ناقص اما مهم است، اجرا شود، حتی رزدهای منفی که در بعضی از برآوردها تا منتهای ۷ درصد پیش‌بینی شده، می‌تواند به بالای ۳ درصد مثبت هم برسد. وی گفت: بودجه سال جاری به جای اینکه راه‌حل‌های اعتدال‌بخش برای بهبود کیفیت زندگی مردم در دستور کار قرار گرفته باشد، به رویکردهای توزیع سلفه‌پروانه‌وارانه برخی اقلام برای ادامه حیات نباتی انسان‌ها بسنده شده است.

علامه طباطبائی گفت: از سال ۱۳۸۹ تا به امروز دالتماری ایده‌آل و لویوت شغل بر پایه تأکید می‌کنیم. دولت تحت عنوان اینکه می‌خواهد کمک‌های سلفه‌پروانه کند و اعانه دهد در واقع این توجیه را پیدا می‌کند که اگر بخواهیم منابع مالی اعانه را فراهم کنیم پس باید قیمت‌های کلیدی را افزایش دهیم و بعد با افزایش قیمت‌های کلیدی و بی‌ثبات کردن و نامن کردن فضای کسب و کار و حقوق مالکیت‌انگیز، سرمایه‌گذاری مولد را از بین می‌برد و بنابراین اشتغال مولد ایجاد نمی‌شود و زندگی مادر دور باطل ادامه پیدا می‌کند. مؤمنی گفت: عقیده داریم حمایت‌های اعانه‌ای صدق‌آرا یا حمایت‌های توسعه‌ای جایگزین کنیند

عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی:

دولت، منافع رانت‌خواران و دلالان را می‌بیند

ارتش ذخیره بیکاران را با پروژه‌های ملی راهگشادگر بگیرد.

سه‌م‌مشارکت‌کننده زنان در بازار ایران؛ یک سوم میانگین جهانی

مؤمنی گفت: زمان بسیار مهم و حیاتی است که باید به گذشته برگردیم و نگاه کنیم که با خود، مردم و کشور چه کردیم. این بازار گرای افسارگسیخته و در غیاب بستر نهادی مناسب در ساخت توسعه یافته رانتی را به عنوان مردمی کردن اقتصاد جا زدند. میانگین نرخ مشارکت در بازار کار در دوره ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ حدود ۳۹ درصد بوده است. در کل این دوره اندکی بیش از یک سوم جمعیت در سنین کار ما صاحب شغل شدند. آنچه مسأله را بسیار تکان دهنده‌تر می‌کند این است که زنان و جوانان در بازار کار ناخیزه این مناسبات آسیب‌های خیلی شدیدتر دیدند. بدترین دوره در این زمینه از نظر سقوط نرخ مشارکت زنان، دوره ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۵ بوده که نرخ مشارکت زنان از ۱۷ درصد به ۱۲ درصد سقوط کرده است. اکنون در بازار کار ایران سه‌م مشارکت زنان یک سوم میانگین جهانی است.

وی افزود: در حالی که در دوره ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ بی سابقه‌ترین صنعت‌زدایی در تاریخ اقتصادی را تجربه کرده‌ایم اندازه اشتغال در فعالیت‌های واسطه‌گری مالی ۵ برابر افزایش پیدا کرده است. بزرگترین صنعت‌زدایی در تاریخ اقتصادی ایران در فاصله سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ اتفاق افتاده است. در دوره‌ای که چیزی نزدیک به ۶۲۱ میلیارد دلار از به این اقتصاد تزیق شده، خالص فرصت‌های شغلی ایجاد شده یعنی و جمع جبری مشاغل ایجاد شده و مشاغل نابود شده در بخش صنعت ایران منفی ۴۱۵ هزار نفر بوده است. در دوره‌ای که ما

در قله درآمدهای نفتی بودیم مشاغل نابود شده ۴۱۵ هزار مورد از مشاغل ایجاد شده بیشتر بوده است.

شفافیت، اکسیر برون‌رفت از مناسبات رانتی است

وی گفت: کسانی که می‌گویند تحریم‌ها کار ایران را یک‌سره می‌کند و کسانی که می‌گویند تحریم‌ها اثری بر ما نخواهد گذاشت از نظر من دوروی یک‌سکه هستند و ترویج بی‌مسئولیتی و بی‌انگیزگی و بی‌عملی و بی‌برنامگی را در دستور کار قرار می‌دهند و طبیعتاً هر چه چنین رویکردی جدی‌تر گرفته شود هزینه‌هایی که برای کشور به وجود خواهد آورد سنگین‌تر خواهد بود. وی افزود: در «فرار از نفعین منابع» که ویراسته چهره‌های بسیار شناخته شده‌ای مثل جوزف استیگلیتز، جفری ساکس و دیگران است مقاله‌ای از تری کال منتشر شده که به نظر نکته‌های بسیار آموزنده برای کسانی دارد که اسیر خام‌فروشی‌های رانتی در کشورهای در حال توسعه هستند. مؤمنی گفت: تری کال روی مسأله شفافیت به عنوان یک اکسیر برای برون‌رفت از مناسبات رانتی بحث می‌کند و می‌گوید شفافیت دقیقاً تعارض کامل با منافع رانت‌جویانی که دولت‌ها را به تسخیر درمی‌آورند دارد. او تسخیر دولت رانتی توسط غیرمولدها را با عنوان تله نفتی نام می‌برد و می‌گوید بنیان اصلی تله نفتی بنیه اندیشه‌ای و نهادی است. یعنی اگر بخواهید از این مناسبات خارج شوید باید فکری در آن حیطه کنید. می‌گوید تصمیماتی که در ساخت سیاسی گرفته می‌شود و ترتیب‌نهادی که آنها فراهم می‌کند ریشه اصلی تله نفتی است و راه‌حل عبور از مسأله این است که این بلوغ

در سال ۱۳۹۱ هر کدام از خانوارهای ایرانی به طور متوسط حدود ۸۰ کیلو کمتر از دوره جنگ گوشت مصرف کرده‌اند. در مواد لبنیاتی و مورد گوشت سفید هم عیناً از همین روند تبعیت می‌کند

فکری حاصل شود که مناسبات رانتی خام‌فروشانه، کل نظام ملی را اسیر یک بلا تکنیکی نظام‌وار می‌کند. وی گفت: تری کال می‌گوید برای اینکه نظام تصمیم‌گیری خودتان را متقاعد کنید تا هزینه فرصت هر ثانیه غفلت از تله نفتی جقدر بالاست فهرستی را تحت عنوان «فهرست هزینه‌های تن در دادن به مناسبات رانتی» مطرح می‌کند. می‌گوید هر کس که در دام این تله باقی ماند رشد اندک و ناپایدار برای او اجتناب‌ناپذیر می‌شود، بنیه تولیدی ضعیف و قابلیت اندک تنوع در تولید اجتناب‌ناپذیر می‌شود، شاخص‌های رفاه اجتماعی دائماً رو به ضعف می‌گذارند و شاهد سطوح بالای فقر و بیکاری در این کشورها خواهیم بود. او برای توصیف حکمرانی ضعیف می‌گوید عبارت مناسب برای اقتصادهای رانتی نهادمند شدن دولت تنبل است. آنچه ما اسم آن را از کار کردافتادگی دولت می‌گذاریم به عنوان تنبل نام می‌برد و می‌گوید دولت تنبل دولتی است که انگیزه‌های توسعه‌ای خودش را از دست می‌دهد و توان کنترل الگوی مصرف، ارتقای بنیه تولید ملی، جلب مشارکت شهروندان و پاسخگویی مالی شفاف با تکیه بر نفت راندارد.

خطر بازگشت

شدیدتر کودتورمی

وی افزود: شاید شاه بیت مطالبی که باید در ارزیابی چشم‌انداز اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۸ در مرکز توجه قرار داد مناسباتی است که در لایحه بودجه کشور پیش‌بینی شده و به وضوح نشان دهنده این است که خطر بازگشت با شدت بیشتر کودتورمی و خطر چشم‌اندازهای نگران‌کننده‌تر در زمینه نوسانات نرخ ارز در شرایط تحریم‌ها به اعتبار جهت‌گیری‌هایی که در سند لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ اتخاذ شده بیش از گذشته به چشم می‌آید.

وی به مطالعات خود درباره برنامه تعدیل ساختاری اشاره کرد و گفت: در کتابی که سال ۹۶ تحت عنوان «عدالت اجتماعی، آزادی و توسعه در ایران امروز» منتشر کردم یک فصل آن کتاب را به موضوعی تحت عنوان «مدار انجیبانه مردم ایران با فقر» اختصاص داده بودم. در آنجا نشان داده بودم که بر اثر اجرای برنامه تعدیل ساختاری به چه طرز فاجعه‌آمیزی کیفیت زندگی مردم ایران در حال سقوط است. در گزارش بانک مرکزی نشان داده شده بود که در اثر اجرای سیاست‌های رگودزا و تورم‌زای تعدیل ساختاری که عنصر گوهری در آن دوره سیاست مخرب و ضد توسعه‌ای تضعیف ارزش پول ملی بود، در فاصله ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۲ سرانه مصرف گوشت قرمز توسط ایرانی‌ها برای خانوارهای ایرانی تا ۴۴ کیلو سقوط کرده است. در سال ۱۳۷۲ نسبت به سال پایان جنگ خانوارهای ایرانی به طور متوسط ۴۴ کیلو کمتر از دوره جنگ گوشت مصرف می‌کردند. در جدول بانک مرکزی نوشته بود سال ۱۳۶۷ سرانه مصرف گوشت خانوارها ۱۲۲ کیلو بوده در سال ۱۳۷۲ به ۷۸ کیلو رسیده است. در سال ۱۳۸۳ متوسط مصرف گوشت توسط خانوارهای ایرانی به ۶۰ کیلو رسیده است. داده‌های سال ۱۳۹۱ می‌گوید این نسبت به ۴۱ کیلو رسیده است یعنی در سال ۱۳۹۱ هر کدام از خانوارهای ایرانی به طور متوسط حدود ۸۰ کیلو کمتر از دوره جنگ گوشت مصرف کرده‌اند. این را در مورد مواد لبنیاتی دنبال کردم و متوجه شدم عیناً همین روند اتفاق می‌افتد و در مورد گوشت سفید هم عیناً از همین روند تبعیت می‌شود. حتی در مورد مواد نشاسته‌ای سقوط‌های خیلی جدی در مصرف برنج برای خانوارها در این دوره پدیدار شده است.

مسیر فعلی اقتصاد

مارا به فقیرا می‌برد

مؤمنی گفت: چند وقت پیش، کاری تحقیقی روی تحولات ساختار صادرات ایران انجام دادم که قرار بود بخش اصلی معجزه‌های تضعیف ارزش پول ملی در حیطه صادرات پدیدار شود.

در دوره‌ای که چیزی نزدیک به ۶۲۱ میلیارد دلار ارزش به این اقتصاد تزریق شده، خالص فرصت‌های شغلی ایجاد شده یعنی و جمع جبری مشاغل ایجاد شده و مشاغل نابود شده در بخش صنعت ایران منفی ۴۱۵ هزار نفر بوده است

امروز مشاهده می‌کنیم که بر اساس گزارش‌های سال ۲۰۱۷ بانک جهانی با گذشت ۳۰ سال کل صادرات ایران همچنان حدود ۸۵ درصد صادرات مواد خام و مواد اولیه است. این در شرایطی است که در استاندارد بانک جهانی محصولات شبه خام‌فروشی پتروشیمی‌ها و فولادی‌ها را هم صادرات صنعتی به حساب می‌آورند که اگر سهم اینها را اضافه کنیم وزن ۸۵ درصد افزایش پیدای می‌کند. غم‌انگیزترین قسمت ماجرا این است که بر اساس محاسبه‌های بانک جهانی میانگین جهانی این نسبت ۲۹ درصد است. میانگین جهانی مجموعه‌ای از کشورهای هستند که سه چهارم آنها مثل ما یا بدتر از ما هستند. بنابراین شاخص میانگین جهانی، شاخص ایده‌آل و آرمانی نیست ولی ما در ارتباط با زمین گیر شدن خام‌فروشانه اقتصاد ملی اکنون نزدیک به یک سوم میانگین جهانی کارنامه داشته‌ایم. آنچه خیلی مسأله را تکان دهنده‌تر می‌کند این است که سه‌م میانگین جهانی صادرات کالاها ساخته شده (با هر سطح از فناوری) ۷۱ درصد است. به طور متوسط ۷۱ درصد اقلام صادراتی کشورهای دنیا کالاها ساخته شده است. این نسبت برای ایران کمتر از ۱۵ درصد است که به طور واضح بن‌بست زمین‌گیر کردن اقتصاد ایران از طریق برنامه تعدیل ساختاری و به ویژه سیاست تضعیف ارزش پول ملی قابل مشاهده است. وی گفت: مسأله تکان دهنده‌تر در عرصه تجارت خارجی ما که قرار بود با تضعیف ارزش پول ملی جهش توسعه‌ای پیدا کند، این است که هنوز هم چیزی نزدیک به ۸۵ درصد کل واردات ایران را واردات کالاها سرمایه‌ای و واسطه‌ای و مواد اولیه تشکیل می‌دهد. در بستر غفلت‌های فاجعه‌ساز از تقای بنیه تولید ملی هنوز به طرز فاجعه‌آمیزی وابستگی داریم. تا چه باشد تا عزیزان متوجه شوند روندهایی که به جای مردم و تولیدکننده‌ها به منافع دلالان، واردکننده‌ها، راکورها و رانت‌خورها اهمیت داده شده و در اولویت قرار گرفته‌اند، راه‌نجانی برای ما ایجاد نمی‌کند بلکه دائماً ما را به سمت قهقراوی بیشتر حرکت می‌دهد.

کارگران را معرفی کنیم. در حال حاضر نیز سامانه سنای قوه قضاییه با چنین رویکردی ایجاد شده و افراد قبل از تشکیل پرونده و یا دریافت هر نوع وامی به این سامانه مراجعه می‌کنند تا یک بانک اطلاعاتی مشخص از افراد تشکیل شود.

دریافتی کارگران در اختیار وزارت کار و سازمان تامین اجتماعی قرار می‌گیرد. دبیر کانون عالی انجمن‌های صنعتی کارگران، گفت: قبلاً هم سامانه‌ای را به منظور ثبت‌نام و شناسایی کارگران فاقد بیمه اعلام کرده بودیم تا برای چنین روزهایی بتوانیم

آماده همکاری با دولت برای شناسایی کارگران فاقد بیمه هستیم

دبیر کانون عالی انجمن‌های صنعتی کارگران از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی خواست تا برای شناسایی کارگران فاقد بیمه و معرفی آنها برای دریافت سبد کالا، از ظرفیت تشکل‌های کارگری را برای این منظور پیشنهاد کرد و گفت: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به جای ادارات و سازمان‌های بهزیستی، می‌تواند در قالب بخشنامه‌ای اعلام کند که کارگران کارگری به انجمن‌های صنعتی و تشکل‌های کارگری استان محل سکونت خود مراجعه و نسبت به معرفی و ثبت‌نام برای دریافت بسته حمایتی اقدام کنند.

به گفته وی، این کار با توجه به تعداد کارگران فاقد بیمه هر استان، در سریع‌ترین زمان ممکن صورت می‌پذیرد و اطلاعات

شناسایی شده و در صورت داشتن دریافتی زیر سه میلیون تومان، بسته حمایتی به آنها تعلق می‌گیرد. به گفته دبیر کانون عالی انجمن‌های صنعتی کارگران، صرف‌نظر از کارگران مشمول قانون کار، بخشی از کارگران فصلی و ساختمانی فاقد بیمه هم هستند که باید شناسایی و مشمول دریافت بسته حمایتی غذایی شوند.

ابوی از وجود شش میلیون کارگر فاقد بیمه در کشور خبر داد و گفت: بعضاً عنوان می‌شود که همه این شش میلیون نفر کارگر محسوب نمی‌شوند و اگر آن را بپذیریم در حالت خوشبینانه نیمی از این جمعیت و معادل سه میلیون نفر، به شکل زیرپله‌ای و در کارگاه‌های فاقد بیمه مشغول کارند یا به

دبیر کانون عالی انجمن‌های صنعتی کارگران از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی خواست تا برای شناسایی کارگران فاقد بیمه و معرفی آنها برای دریافت سبد کالا، از ظرفیت تشکل‌های کارگری استفاده کند. هادی ابوی در گفت‌وگو با ایسنا درباره توزیع بسته حمایت غذایی کارگران، گفت: بر اساس آنچه که اعلام شده پس از توزیع کامل بسته‌های حمایتی بازنشستگان تامین اجتماعی، همه شاغلان بخش‌های خصوصی و غیردولتی که مشمول قانون کار هستند و بیمه‌پردازی آنها با سازمان تامین اجتماعی است، بسته حمایتی را دریافت می‌کنند. وی ادامه داد: این افراد از طریق لیست بیمه‌هایی که در تامین اجتماعی وجود دارد

دبیر کانون عالی انجمن‌های صنعتی کارگران:

خبر

دبیر کانون عالی انجمن‌های صنعتی کارگران از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی خواست تا برای شناسایی کارگران فاقد بیمه و معرفی آنها برای دریافت سبد کالا، از ظرفیت تشکل‌های کارگری استفاده کند. هادی ابوی در گفت‌وگو با ایسنا درباره توزیع بسته حمایت غذایی کارگران، گفت: بر اساس آنچه که اعلام شده پس از توزیع کامل بسته‌های حمایتی بازنشستگان تامین اجتماعی، همه شاغلان بخش‌های خصوصی و غیردولتی که مشمول قانون کار هستند و بیمه‌پردازی آنها با سازمان تامین اجتماعی است، بسته حمایتی را دریافت می‌کنند. وی ادامه داد: این افراد از طریق لیست بیمه‌هایی که در تامین اجتماعی وجود دارد

دبیر کانون عالی انجمن‌های صنعتی کارگران از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی خواست تا برای شناسایی کارگران فاقد بیمه و معرفی آنها برای دریافت سبد کالا، از ظرفیت تشکل‌های کارگری استفاده کند. هادی ابوی در گفت‌وگو با ایسنا درباره توزیع بسته حمایت غذایی کارگران، گفت: بر اساس آنچه که اعلام شده پس از توزیع کامل بسته‌های حمایتی بازنشستگان تامین اجتماعی، همه شاغلان بخش‌های خصوصی و غیردولتی که مشمول قانون کار هستند و بیمه‌پردازی آنها با سازمان تامین اجتماعی است، بسته حمایتی را دریافت می‌کنند. وی ادامه داد: این افراد از طریق لیست بیمه‌هایی که در تامین اجتماعی وجود دارد

دبیر کانون عالی انجمن‌های صنعتی کارگران از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی خواست تا برای شناسایی کارگران فاقد بیمه و معرفی آنها برای دریافت سبد کالا، از ظرفیت تشکل‌های کارگری را برای این منظور پیشنهاد کرد و گفت: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به جای ادارات و سازمان‌های بهزیستی، می‌تواند در قالب بخشنامه‌ای اعلام کند که کارگران کارگری به انجمن‌های صنعتی و تشکل‌های کارگری استان محل سکونت خود مراجعه و نسبت به معرفی و ثبت‌نام برای دریافت بسته حمایتی اقدام کنند.